

Hvad er Snoezelen?

Ordet Snoezelen er en sammentrækning af to hollandske ord snuffelen og doezelen, der betyder henholdsvis snuse og døse. Det er en aktivitet, der tilbydes personer, der har vanskeligheder med at bearbejde de sanseindtryk, som de bombarderes med i hverdagen. De kan derfor have stor glæde af kontrollerede, behagelige sanseindtryk. Ved at skabe en sanseramme, som giver brugeren ro (døse), kan han måske få overskud til mere aktivt at forholde sig til de tilbudte sanseindtryk (snuse).

Af Dorthe Møller Johnsen, formidlingskonsulent, VISS.dk

Snoezelen er tænkt som en behagelig og en aktivitet fri fra krav, som kan danne ramme for samvær og kommunikation på brugerens betingelser. Den oprindelige målgruppe for Snoezelen var børn og voksne med fysisk og psykisk udviklingshæmning, men en række andre grupper har vist sig at have glæde af Snoezelaktiviteter: Det er fx personer med ADHD, autisme, psykiske lidelser, demens og posttraumatisk stresssyndrom.

Historie

Snoezelen er et fænomen, der opstod i Holland fra midten af halvfjerdserne. Det udsprang af en ændret holdning i samfundet til personer med udviklingshæmning. Personer med udviklingshæmning skulle ikke længere gemmes bort på institutioner, men være borgere med de samme rettigheder som andre borger, som fx retten til eget hjem. Det betød, at personalet i stedet for at tage sig af og sørge for personen med udviklingshæmning, skulle understøtte ham i hans udvikling og hans liv. Det betød også, at personer med udviklingshæmning havde ret til fritidsbeskæftigelse, men personalet havde ofte svært ved at finde fritidsbeskæftigelser, de kunne tilbyde deres

beboere med svær udviklingshæmning. Man begyndte derfor at udvikle materialer og tilgange, der kunne skabe interesse og aktivere: mobiler, musik, massage og farver.

Personalet oplevede, at de ved at tilbyde udvalgte sanseindtryk kunne forbedre kommunikationen med og ændre adfærden hos deres beboere med svær udviklingshæmning. Når sanseindtrykkene var kontrollerede og begrænsede, lukkede de ikke længere af for sanseindtrykkene, men kunne motiveres til at se, høre, dufte og føle på ny.

Personalet begyndte at lave "sanse-cafeterier", hvor beboeren kunne få stimuleret deres forskellige sanser i behagelige rammer. Ved en sommerskole på institutionen De Hartenberg i Holland arrangeret af Ad Verheul og Jan Hulsegge, blev de første forsøg med sanse-cafeterier lavet i større omfang, idet man indrettede et stort telt, hvor man kunne eksperimentere med forskellige sanseerfaringer. Ved den lejlighed fandt man ud af, at flere institutioner arbejdede med nogen af de samme principper, og man udvekslede erfaringer. Herfra udviklede de principperne bag aktiviteten og kaldte det "Snoezelen" efter inspiration fra en anden af de medvirkende institutioner. Sanseteltet viste sig at have så stor succes, at man på De Hartenberg midlertidigt fik lov til at indrette en række lokaler til Snoezelrum, indtil man i 1984 indviede et permanent Snoezelhus.

Snoezelhuse og -rum

De første Snoezeltelte, -huse og -rum var udstyret med forholdsvis simpelt, hjemmelavet materiale, der skulle stimulere de forskellige sanser:

- Visuelt: overheadprojektorer, der kunne projicere farve og bevægelse op på væg og loft, spejlvægge
- Auditivt: stille beroligende musik
- Taktilt: taktile objekter som fx børster, vand og sand, sten, sand og grus til at gå på (giver også forskellige lyde), hør, ventilator der blæser papir og balloner rundt i rummet

- Odorant: forskellige duftprøver
- Gustativt: smagsprøver

I de efterfølgende mere permanent indrettede Snoezelrum og -huse udviklede man konceptet og indretningen af Snoezelrummene.

Snoezelens introduktion i Danmark

Snoezelen blev introduceret i Danmark af Maurits Eijgendaal, da han, som forstander for børnehjemmet Solbo ved Silkeborg, fik bygget det første Snoezelhus i Danmark. Maurits Eijgendaal er hollandsk og opdagede selv Snoezelen ved en inspirationstur til Holland. Fra Solbo bredte konceptet sig videre til resten af Danmark og Skandinavien. Maurits Eijgendaal indrettede rummene til at henvende sig til fortrinsvis én af sanserne. Samtidig lod han sig inspirere af filosofien om de psykiske energicentre, chakrane, fra Østens religioner og de farver, der er forbundet med dem og lod chakrenes farver danne ramme for de forskellige sanseindtryk, der tilbydes i de forskellige rum. I Skandinavisk sammenhæng symboliserer farverne nu klassiske Snoezelrum.

Snoezelrummene

Det hvide rum er basisrummet, fordi man her kan projicere lys, farver, billeder, film og bevægelse på de hvide vægge, gulv og loft, og dermed skabe mange forskellige slags stemninger. Her kan der være boblerør og fiberoptiske gardiner, der foruden den visuelle effekt også har taktile vibrerende effekt. Det hvide rum er fortrinsvis et visuelt rum, men musikken er en væsentlig del af at skabe den rette stemning. Det hvide rum fortrinsvis et døserum.

Det gule rum er et auditivt rum. Her kan lyden være indbygget i møbler som brikse og vandsenge, der således også giver et taktile stimuli for dem, der befinder sig på møblerne, på grund af lydens vibrationer, der forplanter sig til møblerne og

kroppen. Musikken og lyden kan således føles i kroppen, og dermed give en anden og kraftigere oplevelse af lyd og musik. Den svagthørende eller døve vil også kunne opleve musikken.

Det grønne rum er et taktilt rum. Her har vi klassisk boldbadet, der består af flere tusind hårde bolde. I boldbadet er kroppen omgivet af det tryk, som boldene giver, og det kan for mange give en tryk og beroligende virkning, som især kontaktsvage kan have stor glæde af. Når personen i boldbadet er optaget af boldenes tryk, kan pædagogen ofte få lov til at komme tættere på.

Det blå rum er et rum for kontakt og kommunikation. Det er et massagerum, hvor berøringen fra massagen kombineres med duften fra de æteriske olier, der bruges til massage. Formålet med massagen er først og fremmest at styrke relationen mellem bruger og hjælper/pårørende.

Det røde rum er et rum til bevægelse. Der kan være hængekøjer, lydeffekter og andet, der motiverer til bevægelse. Det røde rum er fortrinsvis et "snuserum". Her aktiveres også den proprioceptive og vestibulære sans. Derudover indretter mange Snoezelhuse **Black-rooms**, hvor rummet er mørkt og det eneste lys er black-light, der får især hvidt og akrylprodukter i stærke farver til at blive meget synlige. Disse rum bruges især til personer der har svært ved at fokusere. I mørket kan man få en enkelt genstand til at træde frem.

Siden 70'erne er der opstået en hel industri, der tilbyder Snoezelprodukter. Også nye interaktive videoprojekterings teknologier er ved at vinde indpas, der kan give udviklingshæmmede mulighed for at profitere af de senere års teknologiske udvikling bl.a. på underholdningsområdet. Det centrale i Snoezelen er dog stadig at tilbyde nogle trygge, behagelige og stimulerende rammer, der giver de bedste betingelser for at åbne sig mod verden og andre mennesker.

Snoezelhuse i Danmark

I Danmark findes der efterhånden en del Snoezelhuse og mange flere Snoezelrum, rundt omkring på skoler, dag- og døgninstitutioner og boformer. Ud over Snoezelhuset Solbo ved Silkeborg, er der et Snoezelhus i Maribo, i Gentofte og i Helsingør. De er alle 3 selvstændige Snoezelhuse, der ikke er tilknyttet nogen bestemt institution eller boform, og hvis brugere kommer fra lokalområdet. Snoezelhuset i Esbjerg er tilknyttet specialbørnehaven Kornvangen, men har også brugere udefra. Ligeledes er der et Sansehus på boformen Sødisebakke, fortrinsvis til boformens beboere. I Landsbyen Sølund, hvor Maurits Eijgendaal har været forstander siden 1991, bygges der i øjeblikket et stort Snoezelhus, som skal være såvel til landsbyens beboere som til brugere fra lokalområdet.

Litteratur:

Eijgendaal, Maurits, 1991, *Snoezelen - også en måde at være sammen på*, Skanderborg

Verheul, Ad, 2005, Fundamental philosophy of Snoezelen - historical background, planning and concept. i *Snoezelen - Application fields in practice*, Holland

---

VISS - Videnscenter Sølund Skanderborg

Dyrehaven 10 C
8660 Skanderborg

Telefon 8794 8030

Følg os på
LinkedIn (<https://www.linkedin.com/company/viss>)

Tilmeld dig nyhedsmailen her

Du modtager *VISS - noget at tale om* mindst 6 gange om året

Tilmeld

Skanderborg
Kommune